*Regionledningskontoret*
*Jonas Thörnqvist*

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-01-18

TRN 2021-0203

Tillväxt- och
regionplanenämnden

# Yttrande över Motion 2021:62 av Jens Sjöström (S) angående jämlikheten i kollektivtrafiken

## Regionledningskontorets förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden beslutar följande.

> Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör tillväxt- och regionplanenämndens yttrande till regionstyrelsen över motion 2021:62 av Jens Sjöström (S).

## Sammanfattning

Tillväxt- och regionplanenämnden har av regionstyrelsen beretts möjlighet att yttra sig över motion 2021:62 av Jens Sjöström (S). Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån nämndens ansvar för regional fysisk planering och regional utveckling.

I motionen föreslås att trafiknämnden ges i uppdrag att arbeta med åtgärder som berör jämlikheten i kollektivtrafiksystemet. Regionledningskontoret gör bedömningen att förslagen i motionen redan idag hanteras inom ramen för trafikförvaltningens verksamhet. En stor andel av medlen i förslaget till länsplan som nu är ute på remiss riktas också till åtgärder för att förbättra kollektivtrafiken.

## Bakgrund

Tillväxt- och regionplanenämnden har av regionstyrelsen beretts möjlighet att yttra sig över motion 2021:62 av Jens Sjöström (S) angående jämlikheten i kollektivtrafiken.

Motionären föreslår att regionfullmäktige beslutar att:

- Trafiknämndens långsiktiga planering kompletteras med ett jämlikhetskriterium för att säkra att investeringar både är samhällsekonomiskt lönsamma och gynnar jämlikheten
- Trafiknämnden ges i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för de, knutpunkter och bytespunkter i kollektivtrafiken som är särskilt utsatta i samverkan med berörda kommunerna. Hela resan, inklusive vägen mellan kollektivtrafiken och start och slutdestination behöver ingå

- Trafiknämnden ges i uppdrag att analysera hur tillgången till kollektivtrafiken i länet idag påverkar människors förutsättningar och möjligheter samt utreda kollektivtrafikens förutsättningar att förbättra jämlikheten och tillväxten i Stockholms län.

**Tillväxt- och regionplanenämndens yttrande**
Yttrandet utgår från ett samlat regionalt utvecklingsperspektiv utifrån nämndens ansvar för regional fysisk planering och regional utveckling.

Regionledningskontoret gör bedömningen att förslagen redan idag hanteras inom ramen för trafiknämndens verksamhet.

Region Stockholm har skickat förslag till länsplan 2022 - 2033 på remiss. Av länsplanens totala ram 10,1 miljarder fördelas cirka 50 procent till kollektivtrafikåtgärder. Av medlen till namngivna åtgärder (totalt 6,6 miljarder kronor) går merparten, 64 procent, till kollektivtrafikåtgärder. En stor del av länsplanens namngivna objekt föreslås investeras i regional kollektivtrafik och viktiga bytespunkter.

Ett antal av de statliga vägåtgärder, trängselskattefinansierade åtgärder och regionala kollektivtrafikåtgärder berör områden med risk för social utsatthet. Detta är åtgärder med potential att bidra till en jämlikare fördelning av transportinfrastrukturinsatser och en ökad tillgänglighet för utsatta grupper.

Region Stockholm ser allvarligt på all brottslighet som skapar otrygghet för individer och som påverkar Regionens verksamheter och ansvarsområden, i detta fall hur kollektivtrafiken används. Som ett led i detta inrättade Region Stockholm Trygghetskommissionen (2020 - 2021) för att ta fram en nulägesanalys om otryggheten och brottsligheten i Stockholmsregionen. Delaktiga i samarbetet har varit representanter från politik, förvaltning, akademi, polis, myndigheter, näringsliv, civilsamhället och andra aktörer. Trygghetskommissionens kartläggning och arbete kommer användas som ett stöd i all verksamhet som Region Stockholms ansvarar för eller samordnar med andra kopplat till trygghet.

**Ekonomiska konsekvenser**
Beslutet bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

**Beslutsunderlag**

1. Motion 2021:62

**Beslutsexpediering**

1. Regionstyrelsen

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2022-01-18

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

MOTION
2021-10-12

# Motion av Jens Sjöström (S) angående jämlikheten i kollektivtrafiken

Segregation och ökade klyftor i samhället är fundamentala samhällsproblem som leder till ökad otrygghet, kriminalitet och sämre ekonomisk tillväxt för hela samhället. De ekonomiska klyftorna har ökat snabbare i Sverige än i något annat OECD land under de senaste tjugo åren. I Stockholmsregionen har vi sett att segregationen ökat mellan bostadsområden i fråga om inkomst- och hälsoklyftor. Mellan Danderyd och Botkyrka skiljer det flera år i medellivslängd. För att vända utvecklingen och bygga ett mer jämlikt samhälle krävs åtgärder inom alla politikområden varav trafikpolitiken är ett.

Alla har rätt till att nyttja kollektivtrafiken och alla har rätt att känna sig trygga i den. Rätt använd kan kollektivtrafiken gynna tillväxt, integration och utveckling. Rätt använd kan den ge alla invånare en jämnare tillgång till samhällsnyttor så som sjukvård, natur, service, trygghet och bostäder. Fel använd kan den istället skapa barriärer.

Kollektivtrafiken i Stockholm är nästan världsunik i ett avseende, den används oavsett socioekonomisk bakgrund. Att ha en bredd av resenärer som använder kollektivtrafiken ger stabilitet, men kollektivtrafiken måste fortsätta vara attraktiv ur både pris och utbudssynpunkt för att så ska fortsätta vara fallet. Vilken roll taxenivån spelar behöver diskuteras. Vi vet att kostnadsutvecklingen i kollektivtrafiken inte är i balans utan ökar mer än utbudet. Det är alltså inte bara för att vi kör mer trafik som kostnaden ökar. Det är en på sikt ohållbar kalkyl som får konsekvenser för människors möjlighet att jämlikt nyttja trafiken. Biljettintäkterna ska gå till kollektivtrafiken, inte till konsulter, misslyckade upphandlingar och rättsprocesser.

Alla resenärer ska uppleva att resan är trygg, oavsett trafikslag. Vi vet att kvinnor använder sig av kollektivtrafiken i större andel än män samtidigt som kvinnor känner sig otryggare i den. Genusperspektivet är därför viktigt, men också frågan om personer med funktionsnedsättning, äldre, barn och ungdomars trygghet och tillgång till kollektivtrafiken behöver belysas. Tryggheten under resans gång är en sak att beakta, men också sträckan från bostaden till kollektivtrafiken, eller när man rör sig mot utgången och vidare mot målet för sin resa, är viktig för tryggheten.

Trygghetsaspekten är bara en aspekt som påverkar människors möjligheter att använda kollektivtrafiken. En annan är samhällsplaneringen och i vilka länsdelar man väljer att investera. Hela länet måste vara med i utvecklingen men vi har sett historiskt en övervikt till vissa länsdelar på bekostnad av andra. Detta bygger in problem, minskar arbetsmarknadsregionens möjligheter till utveckling och bidrar till att skapa och upprätthålla segregation. Och medans ingen påstår att kollektivtrafiken ensamt är ansvarig för dessa samhällsproblem så går det inte att komma ifrån att hur man planerar trafiken påverkar stadens och länets utveckling och att dessa aspekter måste tas med i beaktande i all samhällsplanering och det inkluderar kollektivtrafiken, därför behöver långsiktighet finnas i samverkan med kommunerna.

Vid infrastrukturinvesteringar påverkar man inte bara invånarnas möjlighet att ta sig fram utan även själva platsernas möjlighet till utveckling och därmed kommunernas samhällsplanering. Det här har regeringen insett och den nationella plan som nu är under framtagande är den första som ska titta på investeringsobjekten utifrån kravet att främja jämlikhet och jämställdhet.

Det här är ett relativt outforskat område att arbeta med för Region Stockholm, trots att mycket forskning har gjorts på ämnet. Den senaste rapporten gjordes på KTH och tillsammans med SL. Den rörde resandegraden under pandemin. Under våren 2020 minskade personer från de mest välbärgade områdena

sitt resande med Storsockholms lokaltrafik, SL, med i genomsnitt 77 procent, jämfört med innan pandemin. I resurssvaga områden med låg utbildningsnivå och många utrikesfödda var minskningen 61 procent. Att ta vidare den kunskapen och även se den i ett längre perspektiv efter pandemin kommer vara av största vikt.

Därför föreslår jag regionfullmäktige besluta:

*att* trafiknämndens långsiktiga planering kompletteras med ett jämlikhetskriterium för att säkra att investeringar både är samhällsekonomiskt lönsamma och gynnar jämlikheten.

*att* trafiknämnden ges i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för de, knutpunkter och bytespunkter i kollektivtrafiken som är särskilt utsatta i samverkan med berörda kommunerna. Hela resan, inklusive vägen mellan kollektivtrafiken och start och slutdestination behöver ingå.

*att* trafiknämnden ges i uppdrag att analysera hur tillgången till kollektivtrafiken i länet idag påverkar människors förutsättningar och möjligheter samt utreda kollektivtrafikens förutsättningar att förbättra jämlikheten och tillväxten i Stockholms län.

Jens Sjöström (S)